Checklist veiligheid en gezondheid

Voor houders en gastouders

De Wet Kinderopvang BES schrijft voor wat er in het Veiligheids- en Gezondheidsbeleid moet staan. De verantwoordelijkheid voor het zorgen voor een veilige en gezonde omgeving voor kinderen ligt bij de houder van een kinderopvang. De houder moet hiervoor:

- de risico's kennen (grote en kleine);
- ervoor zorgen dat maatregelen genomen zijn om deze risico's zo klein mogelijk te houden;
- de risico's en maatregelen vastleggen in het veiligheids- en gezondheidsbeleid;
- zorgen dat er gehandeld wordt volgens dit beleid.

Op basis van onder andere eilandelijke richtlijnen heeft de Inspectie van het Onderwijs een checklist opgesteld die de lokale inspecteurs gebruiken bij het beoordelen van de veiligheid en gezondheid van een kinderopvang. De eisen in deze checklist zijn gericht op het voorkomen van risico's met grote gevolgen en het handelen als deze risico's zich toch voordoen. De checklist wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig elk half jaar aangepast.

Checklist voor een veilige en gezonde kinderopvang:

1. Brandveiligheid
   - Er zijn rookmelders in de slaapruimtes, keuken en ruimtes die als vluchtroute gebruikt worden.
   - Er is een brandblusapparaat dat jaarlijks gecontroleerd wordt door een daartoe bevoegde instantie.
   - Er is een ontruimingsplan en de kinderopvang doet minimaal eenmaal per jaar een ontruimingsoefening.
   - De medewerkers kennen het ontruimingsplan en kunnen dit plan uitvoeren.

2. Handelen bij infectieziektes
   - De kinderopvang heeft een protocol voor signaleren van en handelen bij infectieziektes. Zie ook de richtlijnen van het openbaar lichaam en de informatie over ziektebeelden van de RIVM (Nederlands).
   - De medewerkers kennen het protocol en kunnen dit toepassen.

3. Veiligheid buitenspeelterrein
   - Een dagopvang heeft een goed afgesloten buitenruimte.
   - De buitenruimte heeft veel schaduw en grenst aan het kindercentrum (of is dichtbij, veilig en makkelijk te bereiken voor de kinderen, onder begeleiding van beroepskrachten).
   - De kinderopvang heeft stevige en veilige speeltoestellen.
   - Bij een kindercentrum is iemand verantwoordelijk die dit regelmatig controleert.

Risico's van speeltoestellen met potentieel grote gevolgen voor kinderen zijn bijvoorbeeld van grote hoogte vallen, verstikking, beknelling, schade aan vitale lichaamsdelen door onjuist gebruik. Deze risico's kunnen omschreven worden in het veiligheidsbeleid, inclusief maatregelen om de belangrijkste risico's zo klein mogelijk te maken en wat gedaan moet worden als er toch iets gebeurt. Om de risico's van speeltoestellen zo klein mogelijk te maken, kan een kinderopvang bijvoorbeeld zelf letten op:

- Toestellen zijn niet hoger dan 3 meter;
- Voldoende vrije ruimte zonder obstakels rondom een klimtoestel;
- Geen spleten, gaten of v-vormen waarachter een koordje van kleding, een vinger of voet kan blijven haken;
- Gaten en openingen kleiner dan 10 cm of groter 23 cm;
- Stevige constructie;
- Gladde, afgeronde hoeken, geen splinters en scherpe hoeken of randen;
- Afspraken met beroepskrachten en kinderen over gebruik van speeltoestellen.

4. Veiligheid en hygiëne binnenruimtes
   - Binnenruimtes moeten goed geventileerd zijn en gezonde lucht hebben.
   - Schoonmaakmiddelen staan buiten bereik van kinderen.
   - De kinderopvang hanteert een schoonmaakschema voor een hygiënische omgeving. Zie ook de hygiënerichtlijnen van het openbaar lichaam of de hygiënerichtlijn voor de kinderopvang van de RIVM (Nederlands).
   - In een dagopvang zijn stopcontacten waar kinderen bij kunnen, afgedekt.
   - Het speelgoed is veilig en schoon. Bij een kindercentrum is ook iemand verantwoordelijk die dit regelmatig controleert.

   Risico's van speelgoed met potentieel grote gevolgen zijn bijvoorbeeld verstikking, inslikken met ernstig letsel, schade aan vitale lichaamsdelen door onjuist gebruik of beknelling van hoofd, vingers of andere lichaamsdelen. Deze risico's zouden omschreven moeten zijn in het veiligheidsbeleid, inclusief maatregelen om de belangrijkste risico's zo klein mogelijk te maken en wat gedaan moet worden als er toch iets gebeurt.
   Om risico's van speelgoed zo klein mogelijk te maken, kan een kinderopvang bijvoorbeeld zelf letten op:
   - Touwtjes en koordjes aan speelgoed niet langer dan 22 cm;
   - Geen kleine onderdelen aan speelgoed voor kinderen jonger dan 36 maanden (ook geen kleine onderdelen die er vanaf getrokken kunnen worden of vanaf breken als het speelgoed valt);
   - Ballen en zuignapjes groter dan 4,5 cm zodat ze de luchtpijp niet kunnen blokkeren;
   - Geen scherpe randen of punten aan speelgoed (gladde afgeronde hoeken wel) en geen splinters (beukenhout is beter dan vurenhout);
   - Beschermen van uitstekende delen van speelgoed waar kinderen op kunnen vallen (bijv. holle buis van een stuur);
   - Voorkomen beknelling van vingers door bewegende delen die t.o.v. elkaar kunnen bewegen (bijv. schaarmechanismen kinderwagens);
   - Magneten of speelgoed met magneten groter dan 3 cm. Magneten kunnen gemakkelijk loslaten en ingeslikte magneten kunnen in het lichaam ernstig of zelfs dodelijk letsel (darmperforatie) veroorzaken als meer dan 1 magneet (of 1 magneet en iets van metaal) wordt ingeslikt;
   - Jonge kinderen niet alleen met (niet opgeblazen) ballonnen laten spelen i.v.m. verstikkingsgevaar;
   - Geen speelgoed met harde geluiden voor jonge kinderen die hier nog niet mee kunnen omgaan i.v.m. mogelijke gehoorschade;
   - Geen bijtringen, rammelaars, spenen en ander sabbelspeelgoed van voor 2000 i.v.m. hoeveelheid weekmakers;
   - Batterijen niet bereikbaar voor kinderen;
   - Afspraken met beroepskrachtent en kinderen over gebruik van speelmateriaal.

5. Veilig slapen baby's
   - Voor baby's tot 1,5 jaar is er een afzonderlijke slaapruimte met vaste bedden en goede ventilatie.
   - Baby's worden op de rug gelegd om te slapen. Zie voor het voorkomen van wiegendood ook de richtlijnen voor veilig slapen (Nederlands).
   - Bedjes voor de baby's zijn stevig, schoon en veilig.
   - Bij het kindercentrum is iemand verantwoordelijk die dit controleert.

6. Toegankelijkheid
   - Een kindercentrum is goed bereikbaar voor (eerste) hulpdiensten.
   - Er kunnen geen buitenstaanders ongezien de kinderopvang binnen komen.

7. Veiligheids- en gezondheidsbeleid. Verplichte onderdelen:
   - De belangrijkste risico's met grote gevolgen voor de veiligheid van kinderen.
   - De belangrijkste risico's met grote gevolgen voor de gezondheid van kinderen.
   - Het risico op grensoverschrijdend gedrag door medewerkers, stagiaires, vrijwilligers en andere volwassenen en kinderen.

- Maatregelen om de belangrijkste risico's zo klein mogelijk te maken en wat gedaan moet worden als er toch iets gebeurt.
- Hoe kinderen worden geleerd om te gaan met kleine risico's die weinig gevolgen hebben voor hun veiligheid en gezondheid.
- Hoe de dagopvang is georganiseerd volgens het vier-ogen-principe.
- Hoe een achterwacht is geregeld als er maar één medewerker is.
- Hoe het veiligheids- gezondheidsbeleid regelmatig besproken wordt en hoe gezorgd wordt dat iedereen ernaar handelt.
- Hoe u het veiligheids- en gezondheidsbeleid regelmatig evalueert en actualiseert.
- Hoe u medewerkers, vrijwilligers en ouders op duidelijke en begrijpelijke wijze informeert over het veiligheids- en gezondheidsbeleid.

De inspectie controleert:
- Of alle verplichte onderdelen in het veiligheids- en gezondheidsbeleid zijn opgenomen.
- Of het veiligheids- en gezondheidsbeleid geëvalueerd wordt en zo nodig bijgesteld.
- Of iedereen in de kinderopvang handelt zoals beschreven in het veiligheids- en gezondheidsbeleid.
- Of er risico's zijn die geen grote gevolgen hebben voor de gezondheid en veiligheid van kinderen, maar nog niet in het veiligheid- en gezondheidsbeleid staan. De inspecteur kan dan vanuit stimulerend toezicht adviseren om dit risico te verminderen en/of afspraken met de kinderen te maken over hoe met dit kleine risico om te gaan. De inspecteur adviseert dan ook om dit op te nemen in het veiligheids- en gezondheidsbeleid.

Onder veilige en gezonde kinderopvang valt in het toezichtkader van de Inspectie van het Onderwijs ook voldoende gekwalificeerd personeel, voldoende beroepskrachten met een EHBO-diploma gericht op kinderen, en dat alle volwassenen binnen een kinderopvanglocatie een Verklaring Omtrent het Gedrag moeten hebben. Zie voor alle kwaliteitseisen op het gebied van personeel en groepen ook het Handboek Kinderopvang of de website van BES(t) 4 kids.

Meer informatie
Voor meer informatie kunt u terecht bij het openbaar lichaam op uw eiland (afdeling publieke gezondheid). Ook kunt u over verschillende onderwerpen de volgende bronnen raadplegen (in het Nederlands):
- Informatie over ziektebeelden van de RIVM
- Hygiënerichtlijn voor de kinderopvang van de RIVM
- Richtlijnen voor veilig slapen in de dagopvang van VeiligheidNL
- Speeltoestellen, waar let je op als toezichthouder?
- Binnenspeeltoestellen, waar let je op als toezichthouder?
- Wanneer weet je of speelgoed veilig is?